

R i m a s z o m b a t i I s t v á n

ifju Rákóczi Zsigmond udvari papja

Rimaszombatiról alig tudunk egynehány száraz adatnál többet, pedig mint az ifju herceg papjáról, csaknem bizonyosan mondhatjuk, hogy maga is puritánus vallás- és világnézetű lelkitanító volt.

A leydai egyetem anyakönyvének adataiból következtethetjük, hogy 1615-ben született, mégpedig Rimaszombat mezővárosában. Iskoláit többfelé járta, mignem utoljára a sárospataki kollégiumban 1642 szeptember 24-én mint "Stephanus R. Szombathi" iratkozott be.¹⁾ Itt Kolosi P. Dánielnek, Tolnai Dali János elvei követőjének, volt a tanítványa, mignem talán nem is egy egész esztendő multával Terebesre vitetett rektornak.

Rimaszombati körülbelül az 1643. év utolsó hónapjának táján a Rákócziak anyagi támogatásával, ismereteit bővitendő, külsőországokbeli akadémiákra bujdosott.

1643 március 7-én, mint "Stephanus Rymaszombachi Hung(arus Annorum) 28, T(heologiae studiosus)" iratkozott be a leydai egyetemre.²⁾ Itt a többek között Árkosi Benedek, Gidófalvi János, Harsányi Jakab, Huszthi Sándor, Kovásznai Péter, Porcsalmi János és mások valának tanulótársai.

Ezen a napon Rákóczi fejedelemnek egyszerre három alumnusa vétette fel magát az itteni akadémiára, ugymint Rymaszombathi Istvánon kívül Szepsi Gáspár és Görgey Tamás, akik közül még Görgey volt a pataki kollégium növendéke.

Rákóczinak, mivel csatlakozott a harmincéves háboruban küzdő protestáns országokhoz, valóban tetemes pénzre volt szüksége s e-

1) Et. 1943: 239.

2) Archiv. N.F. XVI. 21o.

zért netalán meg is feledkezett alumnusainak idejében való segélyezéséről, ezért azután a magukra felejtett és bizonyosan nélkülözést is szenvedett három diák 1643 szeptember 1-én Leydából levelet volt kénytelen intézni királydaróci Debreczeni Tamáshoz, a fejedelmi javak prefektusához, bejelentve, hogy mind a fejedelemehez, mind a fejedelemasszonyhoz könyörgő levelet küldöttek, s egyuttal kérték Daróczy támogatását is és azért is folyamodtak, hogy az uralkodótól kiutalandó pénzösszeget minél előbb juttassa hozzájuk, hogy ők az idegen országban utolsó szűkségre és fogyatkozásra ne jussanak.³⁾

A segítséget bizonyosan nemsokára megkaphatták, mert hiszen még néhány esztendeig odakünn tanultak.

Előhaladásukról, sajnos, semmi bizonyítékunk nem maradt ránk, pedig nem lehettek az előadások néma hallgatói, mert különben a fejedelem s a püspök Rimaszombatit nem választotta volna az ifjabb herceg udvari papjául.

A felsoroltakon kívül Rimaszombatira vonatkozó lényegesebb adatunk, amely udvari papságát is megőrizte, a kolozsvári sáfárpolgár számadáskönyve. Eszerint 1646 április 21-én "Tordarol Rakoci Sigmund uram eo Nagisaga Predikatora Rima sombati Istuan Vram megie[n] az Vr utan lonara tized magaua." ⁴⁾ E helység bizonyosan Kendilóna volt. Majd egy jó esztendő múlva arról is értesülünk, hogy 1647 június 27-én "Boer Miklos Rakoci Sigmund főszolgaia ment Sukra Vra elejbe[n]" ⁵⁾, mert a kolozsvári farkas-utcai templom felszentelésére összegyűlt az ország egyházi és világi színe-java. Bizonyos, hogy a fejedelmi családdal együtt jelen volt Rákóczi Zsigmond, ki ekkor már a székelyek generálisa, Udvarhely és Háromszék főkapitánya volt, vele érkezhettek udvari papja is Kolozsvárra.

Rimaszombattal kapcsolatosan csak még egy adattal rendelkezem, de ebből sem tudhatom meg, hogy ifju urának korai elhunytá után az egyház kebelén belül hol helyezkedett el?

3) ErdFrotKözl. 1874: 421.

4) A Kolozsvár-városi sáfárpolgár számadáskönyve. 1946, 308./Az állami levéltárban Kolozsvárt./

5) I.h. 1647. 572.

Csupán egyetlen olyan bizonyítékot ismerek, amelyből kétségtelenné válik, hogy 1680 február 22-én is még életben van, sőt tekintélyes állást tölt be a papi testületben. Ugyanis az 1673. évi radnóti zsinat végsésének fenti keltezésű eredeti fejedelmi kiadványát Rozgóni János, Kiskomáromi P. István, Rimaszombati István s Zemplényi Ferenc saját kezű aláírásával hagyta jóvá (appróbálta)⁶⁾ E tényből csupán az következik, hogy ők már nem voltak se Coccejus nézetének, se Cartesius elméletének hívei. A továbbhaladásból bizonyosan már kiöregedtek.

6) ProtKözl. 1889: 344, 362.